

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Èr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Intărirea alegerii de Episcop al Aradului.

Maiestatea Sa preagloriosul nostru Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I, pin altissima rezoluțiune datată din Schönbrun la 22 Iunie a. c. și publicată ieri în 1 Iuliu calend. nou a. c. in monitoriul oficial al țerii „Budapesti Közlöny“, s'a îndurat prea grațios la propunerea înaltului guvern al țerii, a aproba alegerea Înalt Prea Cuvioșiei Sale părintelui archimandrit și vicariu episcopesc Iosif Goldiș de Episcop al Aradului, săvârșită prin sinodul electoral întrunit la 2/14 Maiu a. c.

Altissima rezoluțiune sună în următorul mod :

„La propunerea ministrului meu ung. de culte și instrucțiune publică, aprob prin acésta alegerea archimandritului și vicariu episcopesc gr. or. român Iosif Goldiș de Episcop al eparchiei gr. or. române al Aradului, efeptuită prin sinodul acelei diecese.”

Înregistrând acésta altissimă rezoluțiune, constatăm, că indeplinirea scaunului episcopesc al Aradului devenit vacant prin înaintarea Înalt Prea Sântiei Sale fostului Episcop al Aradului Ioan Meșianu, a făcut un pas însemnat înainte; și după informațiunile ce avem Ilustritatea Sa nou alesul și întăritul Episcop al Aradului Iosif Goldiș este deja chemat la preainaltul loc, pentru a depune jurământul de fidelitate în mânilor Maiestății Sale.

După acest însemnat act, va urma în curând actul sfințirii nou alesului Episcop și întronisarea în scaunul archieresc, și diecesa

fostă mai mult timp veduvită, își va avé capul său încoronat pentru a continua cu succes lucrările mari avisate la competența sa pentru înaintarea poporului credincios, atât în cele spirituale, cât și întru conducerea agendelor ce privesc administrațiunea bisericească, școlară și fundațională.

Ne-am despărțit noi diecesanii de iubitul și neuitatul nostru Episcop, Eminentia Sa actualul Metropolit Ioan Meșianu între urări de bucurie, că pentru neperitoarele sale merite, biserica, înaltul guvern al țerii și prea înaltul tron l-a aflat demn ca să-l înalțe la cea mai înaltă demnitate în biserica noastră națională, — întempinăm astăzi pre nou alesul Episcop cu aceiaș iubire fiască în momentul, când s'apropie să ia în mânilor sale conducerea guvernului diecesei, în cea mai bună sperență, că D-șeu îi va ajuta ca prin o manuară a instituțiunilor noastre bisericești, în spiritul dumnezeesc al s-tei noastre biserici, să continue și să desvólte cu cel mai bun succes, lucrările mari săvârșite cu apostolică iubire de vrednicul său antecesor.

Viața și desvoltagea bisericeii este strins legată de caracterul ei apostolic divin, exprimat prin vecinicile cuvinte a-le Mântuitoriului, espuse la evangelistul Ioan : „cum aud judec, și judecata mea dreaptă este, că nu caut voia mea, ci voia Tatălui meu, carele m'a trimes;“ și precum odinióră cuvintele înscrise pre crucea arătată pe ceriuri lui Constantin cel mare „in hoc signo vinces“, togmai așa sperăm, că D-șeu va voi să ajute noului Episcop, ca prin

o nimerită punere în aplicare a glasului Domnului, a învățăturilor vecinice a-le s-tei evanghelii și a doctrinei s-tei biserici, să potă continua cu deplin succes mărețta operă, a ridicării și înaintării poporului credincios, din eparhia de D-șeu binecuvântată a Aradului.

D-șeu să-i ajute să conducă destinele diecesei într-o mulți fericiți ani!

După examene.

Din rapórttele, cari ne sosesc din diferitele părți a-le diecesei noastre despre examenele terminate deja la toate școlile noastre confesionale, constatăm cu bucurie, că organele noastre școlare și respective învățătorii noștri își pricep chemarea, și și-au indeplinit după putință, grelele datorințe împreunate cu oficiul lor, — ér rezultatul acestor examene, luând în considerare împrejurările grele cu cari are a se lupta în continuu școla noastră confesională — este satisfăcător.

Făcând această constatare și dând expresiune bucuriei noastre, amintim, că pentru noi acest rezultat numai atunci va avea un câștig real, dacă pe deoparte pe viitor va fi ajutat de progrese tot mai însemnate, ér pe de alta parte, dacă se va continua educațiunea cu cei eșiți pentru totdeauna din școlă cotidiană prin școla de repetițiune și prin a n v o n.

Lumea înaintéză cu pași repeși spre progres.

Și noi cei-ce stăm în serviciul școlei noastre confesionale și în serviciul bisericii, dorim ca să realizăm și să arétăm progrese tot mai mari. Ear timpul cel mai acomodat pentru învățător de a medita și de a cugeta la mijlocele, prin cari se putem realisa faptice acest progres, este chiar timpul ferielor. Timpul ferielor este pentru învățător timp de recreațiune și odihnă. Și departe de noi de a voi să conturbăm liniștea și odihna bine meritată a învățătorilor noștri, constatăm, că acesta este timpul cel mai potrivit de a medita asupra metodului de propunere în școlă, carele din an în an trebuie să se perfecționeze, ér învățătorul trebuie să devină în această privință din ce în ce tot mai dexter.

De aceea credem, că nici odată, ca togmai la finea anului, învățătorul nu va vedé mai bine, dacă și într-o cât i-a succes a face sporiul dorit cu elevii, precum și smintele pentru cari nu i-ar fi succes a produce rezultate mai mari. În modul acesta ne ușurăm poziția, cugetând și meditănd la finea fie-cărui

an asupra activității prestate și asupra ródelor produse prin educațiune în anul expirat.

Acéstă cugetare și meditare ne va aréta părțile bune și părțile rele a-le metodului nostru, ne va aréta defectele din care causă în unul sau alt obiect de învățământ, în una sau altă direcțiune nu am făcut sporiul mai mare, și ast-feliu pe viitoriu ne vom puté feri de unele sau altele sminte de acestea, și mersul învățământului va fi mai spornic și mai repede.

Am amintit, că învățământul din școla cotidiană trebuie încă completat prin școla de repetițiune și prin predica bisericescă.

Școla de repetițiune are misiunea de a reimprospéta și completa cunoștințele elevului din școla cotidiană și a-l deprinde ca cunoștințele sale teoretice să le aplice în viața practică. Aici are totodată învățătorul ocaziune din când în când a țice elevilor prelegeri mai mari referitoare la viața practică d. e. referitoare la economie, la lucrarea pământului, pomicultură etc.

După-ce băeșii au trecut de vârstă de 15 ani biserica este chemată în primul rând prin predicile sale să continue educațiunea lor.

Prima recerință a diregătoriei omiletice este de a îngriji, ca cunoștințele legii creștine câștigate de elevi în școla cotidiană și cea de repetițiune să se păstrede și să se perfecționeze în continuu prin vestirea cuvântului d-șeesc. Dacă nu s'ar vesti cuvântul Domnului, cele auzite în școlă iute se vor șterge din memorie. Dar necesitatea de a continua creșterea religioasă-morală a tinerimei prin predică e și mai evidentă, dacă vom lua în considerare împrejurarea, că catecumenatul să finește tocmai în aceea perioadă a vieții omenești în care se deșteptă în el pofta bunurilor și plăcerilor lumești. De aici vine necesitatea, că în aceste timpuri preotul să aibă deosebită grije de creșterea adulților dându-le prin predicile și povețele sale hrana spirituală necesară.

Eată ce țice Elie M e n i a t un însemnat cuvântător din timpurile mai nouă, fost episcop al eparchiei Cernica și Calavrita († 1714), cu privire la cei-ce negligă de a vesti cuvântul Domnului:

„Amar, când este tăcere în biserică, adecă: când nu se aude cuvântul lui Dumneșeu, când pădătorii staulului, păstorii oilor celor cuvântătoare, următorii Apostolilor nu cuvintează, ci sunt fără de glas, sau din nesciință, sau din lenevire. Atunci ia diavolul îndrăsneală, ese fără de frică, într-o în lăuntru în turma lui Christos, și ca un lup mâncătoriu de

sînge mînăncă sufletele creștinilor ca pre nisce oi fără de pață; și eră: „Hrana Jidovilor în pustie a fost mana, eră hrana creștinilor este cuvîntul lui Dumnezeu. De ar fi lipsit mana în pustie, ce s'ar fi făcut ticăloșii Jidovi, și de va lipsi cuvîntul lui Dumnezeu de la biserică, ce se vor face ticăloșii creștini? Urgia dumnezească nu pôte trimite o fόμε mai rea decăt lipsa cuvîntului lui Dumnezeu din biserică. Pentru că dacă nu se aude cuvîntul lui Dumnezeu în biserică, dacă nu se află acéstă mană cerească, dacă piere de tot sămînța vestirii evangheliei; apoi este o fόμε, carea face să móră nu trupuri, ci suflete, și mórtea sufletelor este munca iadului“.

Vorbînd despre necesitatea predicii adaugem tot-odată, că predica numai atunci va avea efectul dorit, dacă predicile pe cari le ține preotul în decursul unui an vor forma un întreg, vor conține tôte adevărurile religioase necesare. Scopul ni-l vom ajunge atunci, dacă în predicile nóstre vom ține cont de anul bisericesc, de pericopele țile, de imprejurările auditorilor, adecă de gradul lor de cultură, ocupațiunile lor, datinele lor religioase și naționale etc. și de întemplările straordinare, cari obvin în comună. Scopul ni-l vom ajunge mai departe atunci, când vom ține cont de cele trei scopuri secundare a-le diregătoriei omiletice, adecă de luminare amînții, mișcarea inimei și înduplecarea voiei.

Când predicăm să nu imităm, ci să luăm materia predicii din doctrina bisericeii, carea este unicul îndreptariu și regulator în materie de credință. Mai departe să ținem cont de necesitățile spirituale-morale a-le poporului, studiându-l și căutând să aflăm necazurile și durerile lui, și să-i vorbim într'o limbă căt mai ușoră și mai înțeleasă, ca ast-feliu predica nóstră să pótă deveni pentru el lumină aprinsă, carea să l conducă și povățuiască între tôte împrejurările vieții.

Predica preotului pôte să succeadă însă numai atunci, când emanează din trebuințele poporului, și când pentru preîntempinarea acestor trebuințe îi punem la îndemână doctrina bisericeii, ast-feliu ca să o cunóscă, și mai mult decăt acésta să-l inspire pentru un traiu și pentru un mod de gîndire adevărat creștinesc. Acéstă inspirațiune pentru o viață adevărat creștină este partea cea mai grea a predicii. Dar istoria dezvoltării bisericeii creștine ne arată, că ea succede cu siguranță sub o anumită condițiune, și anume atunci, când cuvîntul predicii

este însoțit și de exemplul și de viața creștină de model a preotului și a casei lui.

Ast-feliu mergînd școla quotidiană, școla de repetițiune și biserică mână 'n mână, ne va succede a crește poporului nostru generațiuni tot mai viguroase, și vom puté edifica și adauge tot mai mult la viața și dezvoltarea vieții poporului în spirit tot mai creștinesc.

La cestiunea scris-cetitului.

Pe lângă aceea că dl. Groșorean în numerii: 16—17 ai acestui prețuit diar — a scos în relief la metoda scris-cetitului multe adevăruri — mai sunt și unele puncte momentuoase dar neprecisate și cari din acéstă cauză nici nu e permis a le trece cu vederea. Cu referință la acestea — în interesul lămuririi cestiunei — voiu a reflecta următoarele:

Din cele ce a scris dl. Groșorean cel puțin a pare — în genere luat — că principiile pedagogice deja stabilite nu sunt acomodate dezvoltării intelectuale a copiilor — drept-ce acelea nu sunt alcătuite pe basa experienței ci mai mult sunt deduse prin combinațiuni. Acéstă suposiție, convingere a dsale apoi se și observă în aceea, că susține părerea: Dezvoltarea sunetelor pe basa dicerei e fôrte anevoioasă ca să nu dic imposibilă etc.; și apoi iarăși: mai ușor se pot dezvolta sunetele pe baza cuvintelor-figurilor numite normale, dar și acestea își au scăderile lor etc.

De aici reese, că dl. Groșorean nu e satisfăcut nici cu metoda cuvintelor normale și cu atât mai puțin cu cel scriptologic sau pur sintetic cum se mai numesce. Deci invederăză, că principiile deja stabilite la scris-cetit sunt mai mult de un caracter platonice prin urmare puțin aplicabile sau de loc!

Din contră eu susțin că principiile tôte, unul ca altul s'au alcătuit, stabilit mai mult pe baza experienței, decăt prin combinațiuni și nici că se pôte altfel.

Că timpul inserat în ordul órelor pentru propunerea singuratecelor discipline școlare, nu e potrivit, nu corespunde — e prea adevărat. Acéstă însă nu ne îndreptățește a afirma, că principiile sunt deduse din combinațiuni și că din cauza dificultății, necorecității lor nu se pot aplica întocmai.

Să medităm puțin cu calmitate recerută și meditând să ne întrebăm: Óre principiile resp. metoda e cauza că noi nu-l potem aplica așa după cum se cuvîne — ori materialul și distribuirea acestui în sferuri de óră?

După o precumpănire, judecată obiectivă — vom ajunge la conclusiunea că: modul anevoios, dificil de aplicare al metodei își are adevărata sorginte nu atât în metoda resp. principii căt mai ales în abundantul material și în consecință timpul de

predare prea scurt, nepotrivit designat pentru singuratecele obiecte de învățămînt. O palpabilă dovadă în privința acésta e și solicitarea transformării materialului din planul de învățămînt.

Neaplicabilitatea întocmai a principiilor, eu o admit într'un singur caz — deci nu între toate împrejurările — anume atunci, când un învățător are sub conducere toate 6 clasele.

Și pe lângă, că principiile — deși nu întocmai, dar totuși se pot aplica și din partea învățătorului ce conduce 6 clase fără ca acelea să devină știrbite în esența lor — mai trebuie să luăm în considerare și împrejurarea, că nu toți învățătorii au de a face cu 6 clase. Ba putem dice: că comunele cari au avut la inimă arondarea, propășirea învățămîntului — au întocmit lucrurile astfel — unde împrejurările au permis — că unui învățător i-s'a dat spre instruire numai 3 clase ba în multe locuri 2. Și decă vom căuta acésta cred a nu fi desavuat.

Astfel stînd lucrurile apoi plîngerea, esitarea noastră contra principiilor nici decăt nu pôte avea un caracter general, ci mai mult particular și acésta din motivul, că punînd în comparație cazul prim cu al doilea reese, că — de timp într'u a aplica întocmai principiile — de sine înțeles pentru cazul din urmă — dispune în deajuns numai nițică voință să fie.

E drept, că la stabilirea principiilor nu s'a luat ca punct de plecare nici aceea, că învățătorul are de a face cu 3 ori 6 clase — dar nici mai puțin aceea că are de a face cu 1 clasă.

Deci e evident, că la stabilirea principiilor nu aceea să ia de basă că în anumite împrejurări cum ar fi — ci aceea, că cum trebuie să fie resp. să procedem pentru a potea imprima, infiltra cât mai adînc, mai temeinic cunoștințele ce să impun, de unde apoi urmază, că nu împrejurările au să decidă — ci momentele resp. legile psihologice!

În special ce privesce aplicarea metodului scrip-tologic resp. pur sintetic — adecă dezvoltarea sunetelor pe basa dîcerei — observ că mai ales la început întimpinăm greutăți și totă abstracția ce se pretinde aci — se reduce la 3—4 concepte; iar relativ la aceea, că dezvoltarea sunetelor pe basa cuvintelor normale se pare a fi mai corespundătoare, facilă și eu dic: da! Observ însă că pe când la metoda sintetic avem a ne pune pe un teren — putem dice restrîns de abstracțiune — pe atunci la metoda cuvintelor și figurilor normale întimpinăm mult mai multe lucruri de implinit — prin ce atențiunea elevului nu putem dice, că tocmai se concentră. Aci tocmai putem dice, că avem să ne ocupăm și cu astfel de lucruri, cari nu sunt absolut necesere.

Și cu referință la procedeul acestor 2 metode constat, că stricta observare — de sine înțeles dela început — în sonisare respective articulare — este cel mai eficace mijloc într'u a pune basă elevului în

o cetire sigură; nu mai puțin influință binefacătoare are numita procedură și la scris.

Și scrupuloși fiind în acésta privință — înțeleg pe lângă o deprindere suficientă — mă încumet a afirma, că nu vom da de unii ca acei elevi, cari cetesc, cetesc dar nu știu unde cetesc și nici aceea nu va fi de lipsă ca să modificăm metoda cuvintelor normale resp. să căutăm după anumite cuvinte, cari să formeze o silabă etc. — precum acésta se susține.

Elevul în dîcere întocmai ca la singuratecele cuvinte mai întăiu are să articuleze resp. lege corect sunetele de olaltă, — apoi pe sărite și fluent singuratecele cuvinte și numai după acestea dîcerea.

De altmîntrelea susnumita procedură e cerința fundamentală, condițiune sine qua non a ambelor metode.

Prin acésta am voit mai ales a arăta, elucidă, că pe lângă că principiile pedagogice sunt de o valoare incontestabilă — ceea ce altcum recunoșce și dl Groșorean — ele se și aplică — sunt aplicabile și că neaplicabilitatea lor escepțională și întocmai e a se atribui nu atât principiilor ca atari, cât mai ales balansării multifarielor împrejurări.

Cei cari au stabilit principiile moderne de pedagogie — trebuie să recunoșcem — au dovedit multă prudență și ingeniositate și noi n'avem decăt să ne prosternem lor și să-i venerăm!

Drept e în fine, că: Ultra posse nemo obligatur — cade-se însă a pretinde și recunoșce ceea ce se pôte!

Bujecanul.

Din literatura bisericăscă.

— Notița Literară. —

De curînd a apărut o lucrare „(Dreptul bisericesc“ în 2 vol. 1165 pagine tip. „Dacia“, Iași), datorită dlui dr. D. G. Boroianu, profesor la seminarul „Veniamin“, din Iași.

Domnul D. G. Boroianu nu e începător pe terenul cultural-bisericăsc; inteligența, cultura și neobisita sa hărnicie i-au făcut deja vedit talentul și devotamentul său pentru biserică. Spirit generos, d-sa nu șovăie în fața scepticismului celor ce-l înconjură; din potrivă, adăpat la isvórele limpedi și bine-fecătore ale Apusului, luptă din răsputeri, necruțând nici o jertfă pentru ridicarea sentimentului religios și a prestigiului bisericii române.

Dl. D. G. Boroianu pare a-și fi luat ca deviză înțeleptele cuvinte ale răposatului metropolit Veniam Costache, care dice: „Dacă fie-carele din noi va face tot ceea ce pôte în binele bisericii, patriei, omenirei, nu va peri cetatea noastră“.

În acest scop, pe lângă revista sa „Viitorul“ prin care în cercuri largi propagă ideia mîntuitoare și apără emergic interesele bisericii, d-sa numără deja o sumă de lucrări valoróse, din cari cităm: Reforma lui Luther în biserică occidentală; Istoria bisericii creștine de la începutul ei și până în ziua de azi; Istoria dogmelor bise-

ricei creștine ortodoxe de Răsărit; Libertatea morală; Die Schulen in Romänien; etc.

Cartea asta nouă a d-lui Boroianu răspunde unei trebuințe în genere simțită la noi în România. În stadiul de dezvoltare al bisericii noastre, lipsa unui îndreptar canonic era aprópe o rușine și o pagubă națională. Până acum, legiuirile și întocmirile bisericesti au fost necunoscute nu numai turmei de credincioși, ba chiar și cele mai mari părți a clerului.

Lucrarea dlui D. G. Boroianu vine la timp, și sporește materialul merit a întemeia odată pe un temelu trainic, clădirea bisericii române. D-sa împarte opera sa în 2 părți:

Partea I-a cuprinde Canónele bisericesti, însoțite de autor cu niște explicații scurte.

Canónele sunt grupate pe cestiuni, cari se găsesc înșirate alfabetic la sfârșitul grupelor de canóne, autorul extrage principiile cari rezultă, din iele, în interesul aplicațiilor practice.

Partea II-a cuprinde Teoria dreptului bisericesc izvorit din canónele și legiuirile bisericesti, arătând organismul bisericii ortodoxe în general și în special al bisericii noastre naționale. Partea acésta sfârșește cu un apendice fórze interesant, în care se tratéză pe scurt organizația bisericelor ortodoxe din cele l'alte țări.

Pe lângă alte calități, observăm și stilul accesibil tuturor, osebit mai ales prin ușurință, claritate și precisiune, precum și limba românească, care nu știrbește tradiția sănătoasă a bisericii române.

Opera acésta ne face cinste, și împreună cele-lalte, îndreptățește speranțele pe cari biserica le pune în zelul și erudiția d-lui D. G. Boroianu. (E-a)

*

* *O carte nouă de predici.* A apărut de sub tipar: *Semințe din Agrul lui Christos.* Cuvântări bisericesti pe toate duminicile, prasnicele și sărbătorile de preste an, precum și la casuale bisericesti, publice și private, de Zacharia Boiu. Asesor consistorial, protopresbiter, membru coresp. al Academiei Române, fost profesor seminarial și paroh al bisericii ort. din Sibiu-cetate etc. În trei tomuri. Cu binecuvântare arhierescă, Tomul I, Cuvântări la Duminicile de preste an. Sibiu, 1898. Tipariul tipografiei archidieceșane. Edirura autorului. Prețul 1 fl. 50 cr.; pentru țerile de afară 4 fr. Recomandăm preoților noștrii acésta carte interesantă și instructivă a părintelui protopresbiter Z. Boiu.

D I V E R S E.

* *Examen de calificatiune învățătorescă* s'a ținut la seminariul diecesan din Arad în zilele 14, 15, 16, 17 Iunie a. c. v. sub presiul părintelui archimandrit Augustin Hamsea, fiind de față și d-nul inspector reg. de școle al comitatului Arad Varjassi Árpád. Cu acésta ocaziune s'au supus examenului de calificatiune toți cei 16 elevi, cari au absolvat la finea anului școlastic curent cursul al IV prepa-

randial, cari toți au prestat cu succes examenul de calificatiune învățătorescă. Afară de aceștia s'au supus examenului cu acésta ocaziune 21 pedagogi absoluți, din anii anteriori, dintre cari au prestat cu succes examenul 12, între cari 4 eleve preparandiste; ér 9 au fost respinși până la proxima întrunire a comisiunei.

Ast-feliu numărul învățătorilor calificați în eparchia Aradului s'au înmulțit cu 23.

Felicităm pe noii muncitori ai școlilor noastre confesionale și le dorim cel mai bun succes pe terenul instrucțiunii și educațiunii generațiilor viitoare!

* *„Dotatiunea Clerului,”* (Avis preoțimei noastre.) Este sciut. că articiul de lege XIV, din 1898 despre întregirea venitelor parochiale, întră în valóre cu 1 Ianuarie n. 1899. Corporatiunea noastră supemă bisericescă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de întregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Ast-fel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui să facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitoare la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel să se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca să se pótă parcede în chip corespunđetor la umplerea blanchetelor de lipsă și să se pótă induce toate fără eventuala păgubire a celor îndreptățiti, este fără îndoială necesar, ca se aunească toți parochii, legea în sa și, în toate amănuntele ei. În acopul acesta a tradus dl. Dr. Elie Cristea acest articiul de lege, pe care li privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de întregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericii de o permanentă necesitate, căci zilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidieceșană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducetor, cât și dela librăria archidieceșană. Multe dispozițiuni din lege se esplică și lámuresc prin Instrucțiunea care de asemenea se află la librăria archidieceșană. Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură intitulată „Dotatiunea Clerului” de Ilie Dinurseni, apărută esemenea în tipografia archidieceșană. Costă 1 coronă. Din acésta instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are să purcedă, ca să rămăe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericii și neamului nostru, dela care toți mai mult așteptă desvoltarea și promovarea intereseloe noastre de progres continuni.

* *Dăruri pentru s-ta biserică.* Dómna Maria Cosman. Roman din Sibiu a dăriut pentru biserică gr. orientală din Beiuș un rënd de ornate preoțesti în preț de 80 fl.

Așiđderea dómna ved. Maria Valsner n. Cosma din Beiuș a donat alt rënd de odășdii tot în prețul de 80 fl.

Mai departe domnul Demetriu Negrean două rânduri de vesminte diaconesti în preț de 40 fl.

Apoi dna Irina Matici și Guiritia a dăruit bisericeii noastre un covor pentru amvon în preț de 20 fl. Georgiu Coroiu o maramă pe tetrapod în preț de 8 fl.

Dna Maria Valsner — din colecta întreprinsă prin dsa — două fesnice în biserică femească în preț de 20 fl. și în fine Maria Coroiu o maramă pentru proscomidie în preț de 5 fl.

Primescă deci donatorii mulțămită pe calea acésta pentru jertfele aduse pe altariul Domnului. Beiuș 16/28 Iun. 1899. din insarcinarea comitetului parochial. V a s i l i u P a p p protopop-paroch.

* *Școala de fete a Asociațiunei.* Primim din Sibiu a XIII-a Programă a Școlii civile de fete, cu internat și drept de publicitate, a Asociațiunei, publicată de directorul Dr. Vasile Bologa. Cuprinsul: Studiu din domeniul botaniceii, de Nic. Vătășan, prof. 2) Doliul școlii noastre pentru augusta împărătesă și regină Elisabeta, 3) Sciri școlare. Din acestea din urmă notăm următoarele:

Personalul didactic a constat în cursul anului școlar din: directorul Dr. V. Bologa și învățătorii: Eugenia Moga n. Trif, Ioan Popovici, Eugenia Ionescu, Maria Cioban. Cateheți: Mateiu Voileanu și Nic. Togan. Instructori Nic. Vătășan, G. Dima, I. Schaeffer (musică) și Sabina Brote, Selma Mackesch (musică) și Elena Petrașcu. — Personalul internatului: director Dr. V. Bologa, directoare Elena Petrașcu, medic de cură: Dr. I. Beu, ajutóre: o guvernantă și dame bone.

Eleve înmatriculate în toate patru clasele 80, în cursul completat 6. În internat au fost 47. Elevele sunt recrutate din toate unghiurile țerei noastre locuite de Români. Printre ele se află și vre-o 5 din România, din Bucovina însă nici una.

* *Monografia comunei bisericesti române gr. or. din Cetatea Brașovului.* Sub acest titlu și cu ocaziunea sfințirii bisericeii nouă a Sfetei Adormiri din Brașov-cetate, părintele protopop, dl Bartolomeiu B a i u l e s c u a scos de sub tipariu un op istoric local, care compus pe baza unor documente (în număr de 118) originale de un interes nu numai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comune bisericesti dela anul 1786 până în ziua de astăzi. Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hârtie fină, în octav mare, cu 11 ilustrațiuni, — este numai 1 fl. Opul se vinde în folosul bisericeii și e depus spre vânzare: la librăria I. Ciureu, la firma Nepoții Eremia, la epitropul bisericeii Teodor Spuderea și la autorul, în Brașov.

* *Tun electric.* Un tinér elev, cu numele Newman din fabrica de torpitóre Whitehad, a inventat un tun nou, cu aparat electric, care, după spusele specialiștilor, va forma epocă în istoria armatelor. S'au și făcut probe cu noul tun, care e greu de 6 funți englezi. La o distanță de un mil englezesc glonțul de mai multe ori a nimerit și s'a infipt în tabla de țil, ba chiar și în de-

părtare de 5 miluri englezești, a nimerit la sigur. Glonțul noului tun are o putere distrugătoare și în sborul său nu face arcul așa de curbat, ca glonțul tunurilor de până acum. Autoritățile armatei marine au voit să cumpere noua invenție pentru suma de 75.000 funți șterlingi: tinérul Newman însă nu o vinde; el vrea să-și perfecționeze tunul, pentru că cu atât mai scump se-și vîndă noua sa invenție. O altă invenție fericitul tinér și-a vîndut-o acum de curând prin licitațiune cu un preț considerabil. Tinérul Newan e fiul unui comerciant din Portland și încă de mic copil a dat semne despre talentul său invențios.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Fóia bisericescă școlastică, literară și economică.

Cu 1 Iuliu stil vechiu 1899 deschidem abonament nou la „Biserica și Școala.“

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acuma, cari doresc a avé fóia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
 „ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
 „ 1/2 „ 7 fr.

Sprrijinul moral și material, de care până acuma s'a bucurat fóia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii căldurose precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Concurs.

Pentru deplinirea postului de învățător la școala gr. or. rom. din Șiria-Cremenisce (Világos) pe baza ord. Consist. din Árad de dto 28 Mai (9 Iunie) Nr. 2879/99 se escrie concurs public cu termin de alegere pe ziua de 18/30 Iulie 1899.

Emolumintele legate cu acest post sunt: a) salariu anual în bani gata 300 fl.; b) Cortel liber cu intravilan și cânepișce în natură; c) lemne de învățător trei orgii și pentru sala de învățământ patru orgii; d) pentru curatorat 35 fl.; e) pentru conferințe învățătoresci 12 fl.; f) spese scripturistice personale 3 fl.

Recurentii trebuie să documenteze cualificațiunea lor amésurat §. 60 din Reg. pentru învățământ.

Cei cu calificățiune mai bună se vor bucura de preferință.

Recurenții sunt invitați cumcă recursele lor bine instruate să-le substernă Dl protopop tract. ca inspector școlar Georgiu Popoviciu în Șiria (Világos) până în 15/27 Iulie 1899

Alesul învățator este îndatorat când e săptămânar se împlinescă cântările bisericesci în strană și fără altă remunerațiune.

Mai departe recurenții sunt poftiți a-se presenta în comună la s. biserică într-o Duminică ori sârbătoare mai înainte cu 8 zile de ziua alegerii spre a-și dovedi dexteritatea în cântare și tipic

Din ședința comit. paroch. ținută în Șiria la 6/18 Iunie.

Stefan Antonescu, m. p. Vas. *Popoviciu, m. p.*
preș. com. par. paroch, not. com par.

În conțelegere cu mine: **GEORGIU POPOVICIU, m. p.**
protopop inspector.

Cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foia „Biserica și Școla“ se escrie prin această concurs pentru deplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătorești din inspectoratul Șilindii :

1. **Șilindia**, cu emolumintele anuale : a) bani gata 300 fl. ; b) 24 metri de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ ; c) pentru conferințe 10 fl. ; d) scripturistică 5 fl. ; e) cortel cu 2 chilii și grădină de legumii.

3. **Camna**, cu emolumintele anuale : a) bani gata 250 fl. ; b) 20 metri de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ ; c) 6 jugere de pământ ; d) Conferință 10 fl. ; e) scripturistică 4 fl. ; f) cortel liber și grădină de legumi.

Reflectanții au să-și asternă recursele provădute cu testimoniu de calificățiă și limba magiară adresate concernintelui comitet parochial, la M. O. Domn Axentie Chirila inspector de școle în Șilindia (Silingya) com. Arad. Competenții vor avé să se presente în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică din comuna la care competează, spre a-și aréta dexteritatea în cant și tipic.

Dat din ședințele comitetelor parochiale în Iunie 1899. Comitetele parochiale.

În conțelegere cu mine: **ACSENTIE CHIRILA, m. p.** inspector de școle.

Cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foia „Biserica și Școla“, se escrie prin această concurs pentru deplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătorești din inspectoratul Timișorii :

1) **Hodoni**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 156 fl. din care sumă 30 fl. se socotește ca remunerațiune pentru cantorat ; b) 40 chible grâu curat ; c) 4³/₄ jughere de pământ și anume 2¹/₂ jughere arător, 2 jughere fânaș și 1¹/₄ jugher intravilan arător, aceste computeate la olaltă dau un venit de 100 fl. ; sarcinile publice le va suporta alesul ; d) 2 stg. de lemne în natură prețuite în 20 fl. și 2 stg. paie prețuite în 16 fl. ; e) dela înmormentări, unde va fi poftit 1 corónă ; f) pentru conferințe 10 fl. ér pentru scripturistică 5 fl. ; în fine g) cortel liber, constătător din 2 chilii, cuină, cămară, grajd pentru vite și grădină de legume.

Izvin, stațiunea de învățătoare la clasa de fete, cu emolumentele anuale : în bani gata 150 fl., pentru conferințe 7 fl. 50 cr. ; b) în naturale 27 chible grâu și 20 chible cucuruz ; c) 20 metri de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ ; d) cortel liber cu 2 chilii, cuină, cămară ș. a. precum și grădină de legumi. Dela recurențe se recere ecalificațiă prescrișă de lege. Alésa își va puté ocupa postul dela 1 Septemvre. n. a. c.

La Hodoni, preste ecalificațiă prescrișă, se recere și dexteritatea de a instrua și conduce corul vocal, de a instrua adulți. și elevii în altoirea pomilor și în agricultură, în fine se mai pretinde și atestat despre absolvarea a 2 clase medie (gimn., reale, civile ori industriale).

Reflectanții vor avé să se presente în vre-o Duminică ori sârbătoare, nu inse în ziua alegerii, spre a-și aréta dexteritatea în cant și tipic. Recursele sunt a se trimite Prea On. oficiu ppresbiteral în Timișóra.

Comitetele parochiale.

Cu consensul ppresb. : **Dr. TR. PUTICI, m. p.** inspector de școle.

Cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foia „Biserica și Școla“, se escrie prin această concurs pentru deplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătorești din inspectoratul Timișorii :

1) **Bodrogul-vechiu**, cu emolumentele anuale : bani gata în numărar 300 fl., cortel acomodat și 2 grădini pentru legumărit. Pentru tóte celelalte trebuințe școlare se îngrijește comitetul parochial Conducătorii de cor vocal vor fi preferiți.

2) **Bobda**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 180 fl. cu tot cu conferință și scripturistică ; b) 60 chible de grâu ; c) 4 jughere de pământ ; d) 12 metri de lemne ; ér pentru încălđitul salei de învățământ cât va avea trebăbuin ; e) cortel liber cu 2 chilii și grădină ; f) dela înmormentări unde va fi poftit 1 corónă. Se recere capabilitatea de a conduce corul vocal esistent.

3) **Pustiniș**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 200 fl. ; 10 fl. pentru conferințe și 5 fl. pentru scripturistică ; b) 50 chible de grâu ; c) 4 stg. de paie pentru încălđirea salei de învățământ ; d) dela înmormentări unde va fi poftit 1 corónă.

Reflectanții au să-și asternă recursele provădute cu testimoniu de ecalificațiă și limba magiară, adresate concernintelui comitet parochial, la P. O. Domn Dr. Tr. Putici ppresbiter și inspector de școle în Timișóra (Fabric). Competenții vor avé să se presente în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică din comuna la care competează, însă nu în ziua alegerii, spre a-și aréta dexteritatea în cant și tipic.

Dat, din ședințele concernintelor comitete parochiale în Mai 1899. Comitetele parochiale.

Cu consensul ppresb. : **Dr. TR. PUTICI, m. p.** insp. școl.

Pentru deplinirea postului de învățator gr. or. rom. din **Tornia Cottul Cenad** protopopiatul Arad cu termin de alegere pe 15/27 August a. c. Emolumintele : 300 fl. v. a. 10 fl. conferință decă participă, 8 fl. scripturistică, 3¹/₂ jughere pământ arătoriu, 2 orgii lemne pentru învățătoriu, locuința liberă cu grădina de legumi ; de curățitul și încălđitul școlii se îngrijesc Comuna bis. ; darea erarială o solvesce învățătorial.

Aspiranții au a-și trimite recursorile cu tistimoniu de calificățiune și din limba magiară, adresate comitetului parochial din loc. protopopului tractual inspector școlar **Moise Boșșan**, până în preséra zilei de alegere și a-se presenta la fața locului pentru a-și aréta dexteritatea în cântare și tipic.

Alegêndul numai după un an de probă va fi recomandat spre aprobare la locul competente.

Dat în ședința comitetetului paroch. ținută la 28 Maiu v. 1899.

Pavel Moga, m. p.

Vasilie Ilie, m. p.

preș. com. par.

notar com.

Cu șcirea mea : **MOISE BOȘȘANU, m. p.** protopop și inspector școlar.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1 Maiu 1899.

Budapesta—Arad—Teiuș și retour.

Mest.	Acc.	Pers.	Pers.	Acc.	Pers.	Pers.	Stațiunile	Mest.	Pers.	Mest.	Acc.	Pers.	Mest.	Acc.	
—	6 ⁵⁰	—	8 ¹⁰	2 ¹⁵	—	10 ⁰⁰	pl. Budapesta	sos.	5 ⁰⁰	6 ¹⁰	—	1 ¹⁰	7 ²⁰	—	9 ⁴⁰
2 ⁵⁵	8 ⁵³	—	11 ⁰⁷	4 ²²	4 ³³	1 ³⁰	" Solnoc	"	12 ¹⁰	2 ⁴⁹	—	11 ¹⁹	4 ¹³	—	7 ³²
7 ⁰⁹	10 ⁴⁹	—	2 ²³	6 ¹³	7 ¹⁸	4 ³²	" Ciaba	"	7 ²⁷	11 ³⁹	6 ⁴⁷	9 ²³	1 ¹⁹	—	5 ²⁶
7 ⁴⁷	11 ⁰⁷	—	2 ⁵⁴	6 ³¹	7 ⁴⁵	5 ⁰³	" Chitigház	"	5 ³⁹	10 ⁵⁴	6 ¹⁴	9 ⁰¹	12 ³¹	—	5 ⁰⁴
8 ³⁶	11 ³⁰	—	3 ²⁸	6 ⁵³	8 ²¹	5 ³⁸	" Curtici	"	4 ⁴⁵	10 ⁰⁷	5 ³⁹	8 ³⁶	11 ⁶²	—	4 ⁴⁰
—	12 ¹¹	2 ⁰⁴	4 ³⁰	7 ¹⁸	6 ³⁵	6 ³⁵	" Arad	"	3 ⁵⁶	9 ³⁵	5 ¹⁰	8 ¹⁸	11 ²⁰	—	4 ²¹
—	—	2 ¹⁸	4 ⁴²	—	6 ⁵⁵	6 ⁴⁶	" Glogovaț	"	2 ¹⁹	8 ⁴⁵	—	—	10 ³⁸	6 ⁴⁶	—
—	—	2 ⁵²	5 ⁰³	—	7 ⁴⁶	7 ⁰⁶	" Gioroc	"	1 ⁴²	8 ²⁴	—	—	10 ¹⁴	6 ¹⁷	—
—	—	3 ¹¹	5 ¹⁴	—	8 ¹²	7 ¹⁶	" Pauliș	"	1 ²²	8 ¹²	—	—	10 ⁰⁰	6 ⁰⁰	—
—	12 ⁵⁰	3 ³³	5 ³⁵	7 ⁵⁸	—	7 ³⁴	" M.-Radna	"	1 ⁰¹	7 ⁵⁷	7 ⁰²	7 ³⁰	9 ⁴⁵	5 ⁴⁴	3 ²⁷
—	1 ⁴⁶	5 ¹¹	6 ⁵⁸	8 ⁵⁴	—	8 ⁵¹	" Soborșin	"	—	6 ²⁵	—	6 ³⁴	8 ¹⁵	Pers.	2 ³¹
—	2 ²⁸	—	8 ⁰⁸	9 ³⁴	—	9 ⁵⁹	" M.-Ilie	"	—	5 ¹³	—	5 ⁴⁵	7 ⁰⁶	—	1 ³⁹
—	3 ¹³	5 ⁴⁶	9 ²⁴	10 ²⁵	—	11 ¹¹	" Pișchi	"	—	4 ¹²	10 ³⁵	5 ⁰⁸	6 ⁰⁵	—	1 ⁰⁰
—	4 ¹⁵	7 ²¹	10 ⁴⁰	11 ¹²	—	12 ²¹	" Alviñț	"	—	2 ⁵³	9 ⁰³	4 ⁰⁹	4 ³⁴	—	11 ⁴⁰
7 ³⁶	—	8 ²¹	11 ³⁰	11 ⁴⁵	—	1 ⁰⁵	sos. Teiuș	pl.	—	2 ⁰⁰	8 ¹¹	3 ³³	3 ⁴³	8 ⁵⁵	—

Arad—Timișoara și retour.

Pers.	Pers.	Mest.	Stațiunile	Mest.	Pers.	Pers.
6 ²⁰	11 ⁵⁶	5 ⁰⁰	pl. Arad	sos.	10 ⁴³	3 ⁴⁴
6 ³¹	12 ⁰⁷	5 ³¹	" Arad n.	"	10 ³⁰	3 ³⁴
6 ⁴⁹	12 ²⁵	5 ⁴⁷	" N.-Ságh	"	10 ⁰⁵	3 ¹⁶
7 ⁰⁸	12 ⁴²	6 ¹⁴	" Vinga	"	9 ⁴⁷	3 ⁰¹
7 ²⁰	12 ⁵⁴	6 ³⁴	" Orczifalva	"	9 ²⁴	2 ⁴³
7 ³¹	1 ⁰⁵	6 ⁵²	" Merczifalva	"	9 ⁰⁹	2 ³⁴
7 ⁴³	1 ¹⁷	7 ¹²	" Sz. András	"	8 ⁵¹	2 ¹⁹
8 ⁰¹	1 ³⁵	7 ³⁹	sos. Timișoara	pl.	8 ²⁵	2 ⁰⁰

Ciaba—Oradea-mare și retour.

Mest.	Pers.	Pers.	Stațiunile	Pers.	Pers.	Mest.
4 ⁵⁰	7 ⁰⁰	2 ³³	pl. Ciaba	sos.	12 ⁴²	7 ⁰⁶
5 ²⁶	7 ²⁷	3 ⁰⁵	" Giula	"	12 ²¹	6 ⁴⁴
5 ⁵⁶	7 ⁴⁷	3 ²⁷	" Sarkad	"	11 ⁵⁷	6 ¹⁷
6 ¹⁰	7 ⁵⁶	3 ³⁹	" Kötögyám	"	11 ⁴⁶	6 ⁰⁵
6 ⁴⁷	8 ²³	4 ¹⁰	" Szalonta	"	11 ²⁶	5 ⁴⁴
7 ¹⁸	8 ⁴²	4 ³⁴	" Cséffa	"	11 ⁰³	5 ¹⁹
7 ⁵¹	9 ⁰⁴	5 ⁰⁰	" Lees	"	10 ⁴⁸	5 ⁰¹
8 ¹⁶	9 ²¹	5 ¹⁹	" Ősi	"	10 ²⁹	4 ⁴⁰
8 ³¹	9 ³²	5 ³⁰	sos. Oradea-m.	pl.	10 ²⁰	4 ³⁰

Alviñț—Sibiu și retour.

Mest.	Mest.	Pers.	Stațiunile	Pers.	Mest.	Mest.
2 ⁰⁰	7 ³⁰	4 ¹⁰	pl. Alviñț	sos.	11 ³⁰	7 ⁴³
2 ²⁴	7 ⁵⁷	4 ³¹	" S.-Șebeș	"	11 ¹⁴	7 ²⁸
6 ⁵⁵	12 ⁴⁰	8 ⁰⁵	sos. Sibiu	pl.	7 ⁴⁴	2 ⁰⁵